

Asia: HE 2/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Svenska Finlands folkting kiittää saamastaan mahdollisuudesta lausunnon antamiseen eduskunnan talousvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Lakisääteisen tehtävänsä mukaisesti (laki Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä 1331/2003) Folktinget ottaa kantaa vain ruotsinkielisen väestön kielellisten oikeuksien toteutumista koskeviin asioihin.

Folktingetin lausunto

Kielilaki on sitova muun muassa kaksikielisille kunnille, valtion viranomaisille ja kielellisesti monimuotoisilla alueilla toimiville kuntayhtymille. Erityisen merkittävä on 25 §, jonka mukaan kielelliset oikeudet on varmistettava myös silloin kun julkisia hallintotehtäviä siirretään yksityisille toimijoille. Mikäli julkinen hallintotehtävä annetaan tehtäväksi yksityiselle, tulee viranomaisen kielilain 25 §:n mukaan varmistua siitä, että palvelut toimivat samalla tavoin kuin jos viranomainen itse hoitaisi tehtävän. Palvelun taso ei saa laskea sen takia, että yksityinen hoitaa tehtävää. Sen takia, kun kaksikielinen viranomainen kilpailuttaa palvelunsa, hankintamenettelyssä on varmistettava, että kilpailutuksen tulos, eli yksityiseltä palveluntuottajalta ostettu palvelu, toimii sekä ruotsiksi että suomeksi valtiolla ja kaksikielisissä kunnissa.

Kielilain mukaisia kielellisiä oikeuksia pidetään lähinnä yksityishenkilöiden oikeuksina. Kielilain 11 §:n mukaan oikeushenkilöillä, kuten tässä tapauksessa tarjouskilpailuun osallistuvilla yrityksillä, on soveltuvien osin kuitenkin samanlainen oikeus käyttää omaa kieltään kuin yksityishenkilöilläkin. Oikeusministeriön mukaan se, että kaksikielisten valtion viranomaisten ja kaksikielisten kuntien hankintailmoitukset laaditaan vain viranomaisen tai kunnan enemmistökielellä ja julkaistaan vain enemmistön kielellä ilmestyvässä lehdessä, ei ole kielilain tavoitteiden mukaista. Yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien takaamiseksi yksityisyrittäjille ja yksityisille elinkeinonharjoittajille on hyvin tärkeää, että hankintailmoitukset ja tarjouspyynnöt julkaistaan molemmilla kansalliskielillä.

Kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen osalta hankintailmoitus on julkaistava joko suomen tai ruotsin kielellä. Jos hankintayksikkö on viranomainen, sen tulee noudattaa toiminnassaan hallinnon yleislakeja kuten kielilakia.

Palvelujen toimivuus molemmilla kansalliskielillä on siis varmistettava jo tarjouskilpailun yhteydessä.

Tämä tarkoittaa sitä, että palvelun suorittaminen molemmilla kielillä mainitaan selvästi tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa ehdokkaiden tai tarjoajien ammatillista pätevyyttä koskevana tai muuna vaatimuksena vanhan hankintalain 41 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisesti. Palvelun suorittaminen molemmilla kansalliskielillä ei siis voi yksinään olla tarjouksen vertailuperusteena tai laatuksena. Vanhan hankintalain 46 §:n mukaan tarjoajan tulee voida osoittaa, että sen tarjoama palvelu voidaan suorittaa molemmilla kansalliskielillä tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukaisesti.

Ehdotettu muutos olisi kuitenkin poikkeus kielilaista, jonka 32 §:n 2 momentin mukaan kaksikielisen viranomaisen ilmoitukset, kuulutukset ja julkipanot sekä muut yleisölle annettavat tiedotteet tulee antaa suomen ja ruotsin kielellä. Lisäksi 101 §:n 2 momenttia muutetaan siten, että hankintailmoitus voitaisiin julkaista samanaikaisesti useammalla eri kielellä.

Tällä hetkellä kansallisia hankintailmoituksia voidaan käytännössä julkaista vain yhdellä kielellä sähköisessä HILMA-järjestelmässä (hankintailmoitukset.fi). Tämä on johtanut siihen, että kaksikieliset kunnat ja valtion viranomaiset eivät ole täysin kyenneet täyttämään kielilain mukaisia velvoitteitaan, joiden mukaan niiden on palveltava sekä suomen- että ruotsinkielisiä.

Näin ollen sääntely on ollut ristiriidassa kielilain vaatimusten kanssa, erityisesti kaksikielisten viranomaisten osalta, joiden on lain mukaan tyydytettävä molempien kieliryhmien tiedonsaantitarpeet.

Folktinget katsoo, että on välttämätöntä mahdollistaa hankintailmoitusten tekeminen samanaikaisesti sekä suomeksi että ruotsiksi. Folktinget korostaa, että uudistus edellyttää muutoksia sähköiseen HILMA-järjestelmään, mikä tarkoittaa, että on äärimmäisen tärkeää, että tekniset muutokset toimivat siten, että ilmoitus voidaan tehdä samanaikaisesti sekä ruotsiksi että suomeksi.

Erityisesti kaksikielisillä alueilla toimivien kaksikielisten yritysten, mikroyritysten ja pienyritysten odotetaan saavan nykyistä paremmat mahdollisuudet osallistua kilpailutuksiin. Kaksikielisten hankintailmoitusten mahdollistaminen parantaa niiden tosiasiallisia mahdollisuuksia hyödyntää kilpailutuksia koskevia tietoja, osallistua tarjouskilpailuihin ja kilpailla yhdenvertaisesti.

Folktinget huomauttaa kuitenkin, että yrityksille myönteisten positiivisten vaikutusten vahvistaminen edellyttää, että hankintayksiköt tosiasiallisesti ilmoittavat vireillä olevasta hankinnasta molemmilla kansalliskielillä silloin, kun potentiaaliset tarjoajat toimivat kaksikielisillä alueilla.

Uudistuksella mahdollistetaan HILMAssa ilmoittaminen sekä suomeksi että ruotsiksi, mutta sitä ei tehdä pakolliseksi. Tämä voi johtaa vaihteleviin käytäntöihin eri viranomaisten ja alueiden välillä, jolloin vaarana on, että ilmoitusten kielivalinnan osalta syntyy eriarvoisuutta.

Uudistuksella tehdään nimenomainen poikkeus kielilain pääsääntöön, jonka mukaan viranomaisviestinnän on oltava kaksikielistä. Poikkeusta perustellaan käytännön syillä, erityisesti sillä, että hankintailmoitukset voivat olla yksityiskohtaisia ja niiden kääntäminen voi olla teknisesti vaikeaa. Vaarana on kuitenkin, että tämä poikkeus normalisoi yksikielisen julkaisemisen myös tilanteissa, joissa kaksikielisyys olisi perusteltua.

Ehdotettu muutos olisi poikkeus kielilaista, jonka 32 §:n 2 momentin mukaan kaksikielisen viranomaisen ilmoitukset, kuulutukset ja julkipanot sekä muut yleisölle annettavat tiedotteet tulee antaa suomen ja ruotsin kielellä. Lainmuutoksen perusteleminen sillä, että hankintailmoitukset jo nykyäänkin usein julkaistaan vain yhdellä kielellä, ja tämän lainvastaisen käytännön vahvistaminen lainmuutoksella ei ole hyväksyttävää ja sillä voi olla kielteinen vaikutus kielellisiin oikeuksiin.

Folktinget ehdottaa, että talousvaliokunta toteaa mietinnössään, että taloudelliset tai tekniset syyt eivät voi olla perusteina sellaisille lainmuutoksille, jotka tarkoittavat heikennyksiä kielilain soveltamiseen. Sen takia, kun kaksikielinen viranomainen kilpailuttaa palvelunsa, hankintamenettelyssä on varmistettava, että kilpailutuksen tulos, eli yksityiseltä palveluntuottajalta ostettu palvelu, toimii sekä ruotsiksi että suomeksi valtiolla ja kaksikielisissä kunnissa. Yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien takaamiseksi yksityisyrityksille ja yksityisille elinkeinonharjoittajille on hyvin tärkeää, että hankintailmoitukset ja tarjouspyynnöt julkaistaan molemmilla kansalliskielillä.

Helsingissä 2.3.2026

Christina Gestrin

Folktingetin pääsihteeri